

سوره سی ام - روم
این سوره در مکه نازل شده و ۶۰ آیه دارد.

به نام خداوند بخشنده مهربان

الف. لام. میم. (۱) رومیان مغلوب شدند. در نزدیکترین سرزمین. ولی آنها پس از شکستشان به زودی پیروز خواهند شد. ظرف چند سال. فرمان با خدا است قبل از مغلوب شدن و بعد از غالب آمدن آنها، و در آن روز مؤمنان شاد می‌شوند^۱. به یاری خدا، و خدا هر که را خواهد یاری دهد و او مقتدر مهربان است. این وعده خدا است و خدا در وعده خود خلاف ننماید ولی بیشتر مردم نمی‌دانند. (۲ - ۶)

آنها به ظاهر زندگی دنیا علم دارند و از آخرت غافل می‌باشند! آیا پیش خود نمی‌اندیشند که خدا آسمان‌ها و زمین و هر آن چه را که در میان آنها است نیافریده مگر به حق، و برای مدت معین. بی‌گمان بیشتر مردم به لقاء پروردگارشان (در روز قیامت) باور ندارند! مگر آنها در زمین سیر نمی‌کنند تا ببینند پایان کار آنهایی که پیش از ایشان بودند چگونه شد؟ آنهایی که بسیار توانا تر از ایشان بودند و بیش از این‌ها کشت و زرع و آبادی کردند! پیامبران با دلایل و معجزات به سوی آنها آمدند (ولی آنها ایمان نیاوردند)، خدا بر آن نبود که بر آنان ستم کند بلکه آنها خود بر خویشتن ستم می‌کردند! پس عاقبت کار کسانی که بدی کردند بدی شد زیرا آنها آیات الهی را تکذیب کردند و بدان استهزاء می‌نمودند! (۷ - ۱۰) خدا است که آفرینش را آغاز می‌کند سپس آن را بازمی‌گرداند بعد به سوی او برگزیده می‌شوید و روزی که قیامت برپا شود گناهکاران حیرت‌زده گردند. و آنان را از معبودانی که شریک خدا قرار می‌دادند شفاعتی نباشد و آنها به معبودان خود کافر شوند. و روزی که رستاخیز برپا شود آن روز مردم (بر حسب کفر و ایمان) از هم جدا شوند. و اما آنان که ایمان آورده و کارهای نیکو انجام داده‌اند در بهشت شادمان گردند. و اما آنهایی که کفر ورزیدند و آیات ما و لقاء آخرت را تکذیب نمودند آنها را در عذاب دوزخ خاضر آورند! (۱۱ - ۱۶)

پس به وقت شامگاهان و بامدادان خدا را تسبیح گوئید. ستایش مر اورا است در آسمان‌ها و زمین. و (نیز) آخر روز و هنگامی که ظهر می‌کنید. او از مرده زنده پدید می‌آورد و از زنده مرده پدیدار می‌سازد و زمین را بعد از موات شدنش زنده می‌گرداند. به همان گونه شما هم (از گور) بیرون آورده می‌شوید! (۱۷ - ۱۹)

از جمله آیات او است که شما را از خاک آفرید، پس از آن شما بشری شدید که (زاد و ولد کرده) در زمین پراکنده می‌شوید! از آیات او است که برای شما از خودتان جفت‌هایی آفرید تا با آنها آرامش پیدا کنید و بین شما دوستی و شفقت به‌وجود آورد^۲. به راستی که برای صاحبان فکر و اندیشه در این امر آیتی می‌باشد! و از آیات قدرت او آفرینش آسمان‌ها و زمین است و نیز گوناگونی زبان‌ها و رنگ‌های شما. همان گونه که در آن، آیات و نشانه‌هایی است برای دانایان. و از آیات اوست خفتن شما به شب و روز و روزی طلب کردن شما از فضل او. همانا در این‌کار آیات و نشانه‌هایی است برای کسانی که گوش شنوا دارند! و از آیات اوست که برق را برای بیم و امید بر شما می‌نمایاند و از آسمان باران فرود می‌آورد و با آن که زمین را بعد از مرگش (خشکیدن نباتاتش) زنده می‌گرداند. بی‌شک

۱. یعنی توان و طاقت روزی فراهم آوردن را ندارند یا ذخیره آن را نتوانند.

۲. دوستی در ایام جوانی و شفقت در دوران پیری.

در آن آیات و نشانه‌هایی برای خردمندان است! از آیات قدرت اوست که آسمان‌ها و زمین به فرمان او برپا است و آنگاه که شما را از زمین (برای حضور در محشر) بخواند خواندنی. (از گور) بیرون آئید! و هر که در آسمان‌ها و زمین است جملگی مطیع و فرمانبردار اویند! و اوست خدائی که خلقت را آغاز می‌کند سپس آن را باز می‌گرداند و این کار برای او آسان‌تر می‌باشد. و برترین صفت در آسمان‌ها و زمین خاص اوست و او مقتدر و فرزانه است! (۲۷ - ۲۰)

خدا برای شما از خودتان مثلی زد. آیا در آنچه به شما روزی داده‌ایم شریکانی از بردگان خود می‌گیرید که در آن مساوی و برابر باشید؟! (نه!) از آنها بیم دارید چنان که به جان خود از آنها خوفناکید! ما آیات را این چنین بر صاحبان عقل و اندیشه بیان می‌کنیم. ولی ستمگران، بدون علم و اطلاع. از هوس‌های خویش پیروی کردند و کیست که تواند آن که را که خدا گمراه کرده است هدایت نماید؟ و هرگز بر آنها یاری دهندگانی نباشد! (۲۸ - ۲۹) پس روی خویش را به سوی دین یکتاپرستی بدار. فطرتی که خدا مردمان را بر آن آفریده است. آفرینش خدا دگرگونی ناپذیر است. این است آئین درست ولیکن بیشتر مردم نمی‌دانند! توبه کنان به سوی او بازگردید و از عذاب او بترسید. و نماز برپای دارید و از مشرکان نباشید. از آن کسانی که از دین خود جدا شده گروه گروه گشتند و هر گروهی بدان چه در دست داشتن شادمان بودند. (۳۰ - ۳۲)

هر وقت بر مردم رنجی رسد توبه‌کنان رو به سوی پروردگارشان آورده او را بخوانند و چون خدا از جانب خویش رحمتی بر آنها به چشاند ناگهان گروهی از آنان بدو شریک قرار دهند تا نعمتی را که بدان‌ها دادیم کفران نمایند! پس هر چه می‌خواهید بهره گیرید به زودی عاقبت آن را خواهید دید! آیا بر آنان حجت و دلیلی فرستادیم که درباره آن چه شریک قرار می‌دهند با آنها سخن گوید؟! (۳۲ - ۳۵)

وقتی بر مردم رحمتی بچشانیم بدان شادمان می‌شوند و اگر بر اثر کرده خودشان رنج و بلائی بر آنان برسد ناگهان از رحمت خدا نومید می‌گردند! آیا ندیدی خدا به هر که خواهد وسعت روزی دهد و بر هر که خواهد آن را تنگ سازد؟ بی‌شک در این امر آیات و بینائی برای گروه مؤمنان است! (۳۶ - ۳۷)

حق خویشاوندان و درویشان و در راه ماندگان را به آنها بده که این کار برای کسانی که خواستار جلب خشنودی خدا هستند بهتر است و آنان رستگار اند. هرچه به ربا بدهید که دارائی مردم بی‌افزاید هرگز در پیش خدا افزوده نگردد. اما آن چه در راه جلب رضای الهی به عنوان زکات می‌دهید چنین کسانی که دارائی خود را دو چندان گردانند! خدا است که شما را آفریده و سپس روزیتان داده و پس از آن شما را می‌میراند. بعد از آن (در روز قیامت) زنده گرداند. آیا از آنهایی که برای خدا شریک قرار می‌دهید کسی هست که شمه‌ای از اینها را درباره شما بکند؟ (نه!) پاکی او را است و او برتر است از آن چه برای او شریک قرار دهید! (۳۸ - ۴۰)

به سبب کفر و عصیانی که مردم کردند در دریا و خشکی فساد پدیدار گردید تا خدا کیفر پاره‌ای از کارهایی را که کردند به آنها بچشاند، باشد که از کرده‌های خود باز گردند! بگو در زمین بگردید و بنگرید که عاقبت کار کسانی که سابقاً بودند چگونه شد؟ و بیشتر آنها مشرک بودند! پس رو به سوی دین حق استوار دار پیش از آن که روزی فرا رسد که

۱. می‌فرماید در رزق و روزی که به شما داده‌ایم آیا بندگان و برده‌های خود را به طور مساوی با خود شریک می‌سازید تا بر من نیز آن چه را که آفریده و مخلوق من است شریک قرار دهید؟

آن روز از جانب خدا بازگشتی نیست. در آن روز همه از یکدیگر جدا می‌شوند! هر کس کفر ورزد پس زیان آن بر خود اوست و آن‌کس که کار نیکو کند پاداش نیک برای خود مهیا می‌سازد! تا خدا آنانی را که ایمان آورده کارهای نیکو انجام داده‌اند از کرم خویش پاداش دهد که او کافران را دوست ندارد! (۴۱ - ۴۵)

و از آیات او این‌است که بادها را بشارت‌دهنده (باران) بفرستد تا از نعمت خویش بر شما بچشاند و کشتی‌ها به فرمان او روان باشند، تا از کرم او روزی بجوئید شاید که سپاسگزار باشید! پیش از تو پیامبرانی به سوی قومشان فرستادیم پس دلایل و معجزاتی بر آنها آوردند. از آنهایی که نافرمانی کردند انتقام گرفتیم. و یاری کردن مؤمنان برعهده ما می‌باشد! خداست آن که بادها را می‌فرستد و ابرها را برمی‌انگیزد و آن را در آسمان، چنان که خواهد، می‌گستراند. و آن را قطعه قطعه می‌کند. پس باران را بینی که از خلال آنها بیرون آید و چون آن به کشتزار کسی از بندگانش که خواهد، برسد موجب شادمانی غیرمنتظره آنها می‌گردد. اگر چه پیش از آمدن باران نومید بودند! پس به اثرات رحمت الهی در نگر که چگونه زمین را بعد از موات شدنش زنده می‌گرداند. همو خدا زنده کننده مردگان است و او بر هر کاری تواناست. و اگر بادی بفرستیم که کشتزارها را زرد شده ببینند بی‌گمان بعد از آن ناسپاسی کنند! (۴۶ - ۵۱)

تو (ای محمد) مردگان را شنوا نکنی و کران را، وقتی پشت کرده باز گردند با بانگ و ندا شنوا نتوانی نمود! و تو راهبر کوران از گمراهی‌شان نیستی و ندای دعوت تو، جز آنهایی که به آیات ما ایمان بیاورند، به‌گوش کسی نرود، که آنها گردن نهادگانند! (۵۲ - ۵۳)

خداست که شما را از چیز سستی (نطفه) آفرید و پس از ناتوانی (کودکی) بر شما نیرو و توانائی (جوانی) بخشید. پس آن گاه از بعد نیرومندی بار دیگر شما را ناتوانی و پیری داد. هر چه او خواهد می‌آفریند و او دانای تواناست! روزی که رستاخیز برپا شود گناهکاران قسم یاد کنند که جز ساعتی (در گور یا در دنیا) درنگ نکردند. آنها (از پیش نیز) چنین دروغ می‌گفتند! آنهایی که علم و ایمانشان داده‌اند گفتند یقیناً شما، در لوح محفوظ خدا تا روز قیامت درنگ کرده‌اید. اینک روز قیامت است ولی شما ندانسته‌اید! در این روز غذخواهی کسانی که ستم کرده‌اند سود ندهد و نیز توبه آنان پذیرفته نگردد! (۵۴ - ۵۷)

همانا در این قرآن از هرگونه مثلی بر مردم زده‌ایم. و اگر تو بر آنها معجزه بیاوری باز آنهایی که کفر ورزیدند خواهند گفت که شما جز اهل باطل نیستید. خدا این چنین بر دل‌های جاهلان مهر می‌نهد! پس صبوری پیشه کن. وعده خدا راست است و آن کسان که به روز رستاخیز یقین ندارند تو را سبکیار نگردانند! (۵۸ - ۶۰)